

LỰC LƯỢNG QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG TP HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC THỰC THI QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ

Kính thưa các quý vị đại biểu !

Được sự phân công của Ban Tổ chức hội nghị, tôi xin thay mặt Chi cục Quản lý thị trường TP. Hồ Chí Minh tham luận về công tác thực thi quyền sở hữu trí tuệ của lực lượng Quản lý thị trường thành phố Hồ Chí Minh.

Thành phố Hồ Chí Minh bao gồm 19 quận và 5 huyện, tổng diện tích 2.095,6 km² với dân số gần 10 triệu người. Thành phố là trung tâm kinh tế - xã hội, đầu mối giao thông quan trọng của vùng kinh tế trọng điểm phía Nam và cả nước, có trên 190 ngàn doanh nghiệp các loại, chiếm 20,2 % tổng sản phẩm và 27,9 % giá trị sản xuất công nghiệp của quốc gia. Kinh tế thị trường thành phố trong những năm qua ổn định và phát triển. Tuy nhiên, thành phố phải đối mặt với nhiều thách thức, trong đó có nạn hàng giả, hàng kém chất lượng, xâm phạm sở hữu trí tuệ (SHTT) gây thiệt hại cho nền kinh tế, sức khỏe, an toàn, quyền lợi của người tiêu dùng, ảnh hưởng nghiêm trọng đến nhà sản xuất chân chính.

Hiện Chi cục Quản lý thị trường thành phố có 28 đội Quản lý thị trường và 3 phòng chuyên môn với trên 500 cán bộ, công chức. Trong những năm qua, lực lượng Quản lý thị trường thành phố đã tích cực góp phần cùng các cơ quan chức năng thực thi quyền sở hữu trí tuệ, đấu tranh chống các hành vi vi phạm pháp luật sở hữu trí tuệ trong hoạt động thương mại trên địa bàn thành phố. Đây là nhiệm vụ trọng tâm, thường xuyên của lực lượng Quản lý thị trường thành phố.

I- TÌNH HÌNH HÀNG GIẢ, XÂM PHẠM QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ

Hàng hóa trên thị trường thành phố rất phong phú, đa dạng từ nhiều nguồn trong nước và nước ngoài. Bên cạnh hàng chính hãng, có xuất xứ nhãn hiệu rõ ràng, bảo đảm tiêu chuẩn, vẫn tồn tại nhiều mặt hàng giả, hàng nhái, phần lớn là hàng tiêu dùng như đồng hồ, mắt kính, túi xách, quần áo, mỹ phẩm, mũ bảo hiểm, gas LPG chai, phụ tùng xe máy,...một số khác là vật liệu, thiết bị, máy móc như dụng cụ cầm tay, sơn, mực in vi tính, phân bón,...

Tình trạng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ có nhiều diễn biến phức tạp với phương thức, thủ đoạn tinh vi và đa dạng. Với kỹ thuật công nghệ hiện nay, hình thức bao bì, tem nhãn giả giống hàng thật hơn, hiện nay tem chống hàng

giả phản quang có đặc điểm riêng cũng bị làm giả. Đối tượng sản xuất hàng giả phần lớn là các cá nhân hoạt động riêng lẻ, kín đáo. Nơi buôn bán hàng giả thường là cửa hàng kinh doanh cố định có đăng ký kinh doanh vừa bán hàng thật và cả hàng giả. Một số doanh nghiệp có đăng ký kinh doanh cũng sản xuất và buôn bán hàng giả. Địa bàn kinh doanh hàng giả phần lớn phân bố trên các quận 1, 5, 6, Tân Bình, tại các chợ bán sỉ như Bến Thành, An Đông, Kim Biên, Bình Tây, chợ Tân Bình.

Nhiều năm trước, hàng giả được làm trong nước, những năm gần đây thì hàng giả được sản xuất từ các nước chung quanh Việt Nam, sau đó tuồn vào thị trường Việt Nam, giả đủ loại từ các nhãn hiệu phổ biến được ưa chuộng của Việt Nam cho đến các nhãn hiệu nổi tiếng của nước ngoài.

Hàng giả phần nhiều được sản xuất từ Trung Quốc nhập lậu vào Việt Nam dạng nguyên chiếc hoặc linh kiện, bao bì rời. Hàng giả sản xuất trong nước do các đối tượng thuê nhà, mặt bằng tại nơi hẻo lánh, hẻm cụt, khu vực nông thôn mới lên phố thị vừa để ở vừa làm hàng giả, thời gian thuê ngắn rồi đổi địa điểm khác để tránh bị phát hiện. Hiện tại, các mặt hàng may mặc, hàng tiêu dùng bằng da hoặc giả da như giày dép, va ly, ba lô du lịch, dây nịt, bóp, túi xách thời trang, băng đĩa sao chép lậu, đồng hồ, mắt kính, mỹ phẩm, gas ... là các mặt hàng có hàng giả chiếm tỷ lệ cao nhất trong số các loại hàng giả đã được cơ quan chức năng phát hiện và kiểm tra, xử lý trên địa bàn thành phố.

Thủ đoạn sản xuất hàng giả, xâm phạm quyền SHTT ngày càng tinh vi, phổ biến là dùng hàng có chất lượng thấp, giá rẻ hoặc nguyên liệu rẻ tiền pha trộn với hàng thật như rượu, bột ngọt, xi măng, phân bón giả sau đó đóng gói vào bao bì đặt làm in sẵn giả nhãn hiệu của các doanh nghiệp đã đăng ký bảo hộ quyền sở hữu. Đối với mặt hàng mực in vi tính giả mạo nhãn hiệu đang phổ biến hiện nay, thường được sản xuất đến đâu tiêu thụ đến đó, không cất trữ trong kho, thành phần gồm có cartridge đã qua sử dụng thu mua lại, nạp mực do Trung Quốc sản xuất có giá rẻ, chất lượng kém sau đó dán nhãn mác của các hãng có uy tín rồi đưa ra tiêu thụ. Trong thời gian gần đây việc sản xuất hàng giả đã có sự phân công chặt chẽ, có đối tượng chuyên sản xuất các loại bao bì, tem, nhãn giả, kể cả các loại tem phản quang chống giả, sau đó bán cho các đối tượng trực tiếp sản xuất thành phẩm.

Phương thức vận chuyển, giao nhận, mua bán hàng giả, xâm phạm SHTT rất linh hoạt theo loại hàng hóa bằng nhiều đường gồm có hàng không, chuyển phát nhanh, đường bộ (xe khách, xe tải), đường sắt, đường biển (hàng nhập khẩu). Có những đường dây buôn bán hàng giả đặt hàng với nhà sản xuất hàng giả tại Trung Quốc qua điện thoại, giao hàng tại thành phố, nhận thanh toán sau.

Nguyên nhân của thực trạng nêu trên là do hàng giả, hàng nhái có giá rẻ hơn nhiều so với hàng thật, đặc biệt đối với các mặt hàng tiêu dùng nêu trên. Người tiêu dùng thu nhập thấp và trung bình chấp nhận mua do giá rẻ và đáp

ứng được thị hiếu về nhãn hiệu, kiểu dáng. Một thực tế khách quan là sự nhận thức chưa đầy đủ về tác hại của nạn hàng giả, hàng nhái cũng như ý thức chưa cao của một bộ phận không nhỏ người tiêu dùng lẫn người kinh doanh trong việc hợp tác với cơ quan phòng và chống tệ hàng giả, hàng nhái. Mặt khác đó là do các ngành, địa phương, doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh và các lực lượng chức năng đấu tranh chống hàng giả và gian lận thương mại phối hợp chưa đồng bộ, chưa chặt chẽ. Các chế tài xử lý vi phạm chưa thật sự đủ mạnh để ngăn chặn hiệu quả các hành vi vi phạm.

II- KẾT QUẢ CÔNG TÁC THỰC THI QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ

Trong các năm qua, Quản lý thị trường thành phố đã có nhiều kế hoạch chủ động phát hiện, kiểm tra kiểm soát hàng giả, xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, xử lý nhiều vụ việc vi phạm, trong đó có một số vụ hàng hóa, sản phẩm giả, xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ có giá trị lớn.

Năm 2011, Quản lý thị trường thành phố đã kiểm tra 579 vụ, xử lý 127.231 đơn vị sản phẩm, hàng hóa vi phạm, chuyển cơ quan điều tra xử lý 2 vụ sản xuất 13,8 tấn phân bón giả nhãn hiệu và 34.296 chai dầu massage, sữa dưỡng thể giả xuất xứ. Phạt tiền 4,31 tỷ đồng, tiêu hủy hàng giả trị giá 4,19 tỷ đồng. Trong đó có vụ Chi cục QLTT thành phố phối hợp Hải quan và các ngành thành phố đã kiểm tra 5.600 thùng nước tăng lực bị tạm dừng thông quan xuất khẩu do có dấu hiệu xâm phạm nhãn hiệu “Arabao và hình”. Số hàng này do 03 công ty TNHH có hành vi đặt hàng, thuê người khác sản xuất và trực tiếp gia công, sản xuất nước tăng lực xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu hàng hóa trên. UBND thành phố đã xử phạt tiền 03 công ty 1,5 tỷ đồng và tịch thu tiêu hủy toàn bộ hàng hóa xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu “Arabao và hình” gồm 400.369 vỏ nắp lon, thùng giấy và toàn bộ số nước tăng lực trên.

Năm 2012, Chi cục Quản lý thị trường thành phố đã kiểm tra 524 vụ. Tổng số hàng giả đã tạm giữ, xử lý gồm 131.639 đơn vị sản phẩm, 9.079 kg, 600 mét gồm các mặt hàng đồng hồ giả hiệu Longines, Rolex, áo thun giả hiệu Lacoste, giày dép giả hiệu Nike, Adidas, Lacoste, túi xách, nón vải, ví, dây nịt giả hiệu Louis Vuitton, mỹ phẩm giả hiệu Chanel, Lacoste, gas chai 12 kg giả các hiệu Shell, ELF, VT, Petrolimex, Vimexco,..., giấy fax giả hiệu Toshiba, dây cáp mạng giả nhãn hiệu AMP và nhiều mặt hàng khác. Phạt tiền 5,3 tỷ đồng, tiêu hủy hàng giả trị giá 1,57 tỷ đồng.

9 tháng đầu năm 2013, Quản lý thị trường thành phố đã kiểm tra 170 vụ, xử lý 199.226 đơn vị sản phẩm các mặt hàng giày thể thao giả hiệu Nike, Adidas, thuốc Viagra giả, mũ bảo hiểm, quần áo giả hiệu Nike, Adidas, Việt Tiến, Lacoste, túi xách, ví, bóp, dây nịt hiệu Louis Vuitton, Chanel, Lacoste, bột trét tường hiệu Dulux, máy tính Casio, giấy vệ sinh giả hiệu An An. Đã phạt tiền 8,4 tỷ đồng, tiêu hủy hàng giả trị giá 287 triệu đồng.

III- NHỮNG VƯỚNG MẮC, TỒN TẠI

Các doanh nghiệp có sản phẩm bị làm giả, làm nhái phần lớn chưa chủ động hợp tác, kết hợp cùng cơ quan chức năng trong việc chống hàng giả sản phẩm của chính mình; chưa chú trọng khâu thông tin giúp người tiêu dùng biết cách phân biệt hàng thật–giả.

Nhiều chủ thể quyền xem biện pháp xử lý hành chính phạt tiền, tịch thu, tiêu hủy là chính. Còn xem nhẹ biện pháp dân sự khởi kiện tại Tòa án, yêu cầu chấm dứt hành vi xâm phạm, đòi bồi thường thiệt hại cho mình. Biện pháp mạnh là truy cứu trách nhiệm hình sự thì trong các năm qua số vụ việc đưa ra tòa xét xử rất ít, chỉ có vài vụ sản xuất, buôn bán mặt hàng có ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe người tiêu dùng như lương thực thực phẩm, thuốc chữa bệnh.

Một trong những nguyên nhân chủ yếu là ở chính ý thức người tiêu dùng. Tâm lý chuộng hàng rẻ, có mẫu mã bắt mắt vẫn còn phổ biến ở một bộ phận không nhỏ người dân nước ta. Mặt khác, người tiêu dùng khi mua sử dụng, biết là hàng giả nhưng ít khi khiếu nại đến cơ quan chức năng vì ngại phiền hà, mất thời gian.

IV- CÁC ĐỀ XUẤT

Thế chế hóa việc giải quyết các tranh chấp về sở hữu trí tuệ bằng biện pháp dân sự nhằm tăng cường giải quyết khiếu nại trong lĩnh vực sở hữu trí tuệ tại Tòa dân sự.

Các doanh nghiệp cần phổ biến thông tin cảnh báo rộng rãi giúp người tiêu dùng nhận diện hàng thật – hàng giả, hạn chế thiệt hại cho khách hàng và góp phần ngăn chặn tiêu thụ hàng hóa giả mạo, xâm phạm quyền.

Các cơ quan truyền thông đại chúng, các tổ chức xã hội và đoàn thể, đặc biệt là các ban quản lý chợ, trung tâm thương mại cùng phối hợp tham gia tích cực trong việc tuyên truyền chính sách, pháp luật về sở hữu trí tuệ, nâng cao nhận thức cho các tầng lớp nhân dân, từ người kinh doanh đến người tiêu dùng về bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ.

Cám ơn sự chú ý lắng nghe của quý vị ./.
